

**การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2***

**THE DEVELOPMENT OF ACADEMIC MANAGEMENT APPROACHES FOR
OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOLS UNDER THE MAHASARAKHAM
PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 2**

มิณชกาญจน์ ลาญาติ¹, กาญจน์ เรืองมนตรี²

Minchakarn Layat¹, Karn Ruangmontri²

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}

Faculty of Education Mahasarakham University^{1,2}

Email : minchakarn1@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 253 คน ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยศึกษาและสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ที่ใช้พัฒนาการบริการงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศจากผู้บริหารและครู จากการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 โรงเรียน ร่างเป็นพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 และประเมินแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ลำดับที่ 2 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ลำดับที่ 3 การนิเทศการศึกษา ลำดับที่ 4 การวัดผลและประเมินผล ลำดับที่ 5 การ

พัฒนากระบวนการเรียนรู้ และลำดับ 6 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 ประกอบด้วย 6 ด้าน 42 แนวทาง ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 7 แนวทาง 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 7 แนวทาง 3) การวัดผล และประเมินผล 7 แนวทาง 4) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 7 แนวทาง 5) การนิเทศการศึกษา 7 แนวทาง 6) การพัฒนา นวัตกรรมและเทคโนโลยี 7 แนวทาง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 พบว่าแนวทางมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมาก ตามลำดับ

คำสำคัญ : การพัฒนาแนวทาง; การบริหารงานวิชาการ; ขยายโอกาส

ABSTRACT

This research aims to 1) Study the current conditions, desirable conditions, and essential needs for academic administration in opportunity expansion schools under the Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office 2. 2) Develop guidelines for academic administration in these schools. The research was conducted in 2 phases: Phase 1 focused on studying the current conditions, desirable conditions, and essential needs for academic administration. The sample group consisted of 253 school administrators and teachers from opportunity expansion schools under the Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office 2. Phase 2 involved developing guidelines for achieving academic administration excellence. This phase included analyzing and synthesizing the current and desirable conditions to enhance academic administration. Data was collected from administrators and teachers through interviews with 3 schools recognized for their best practices. Drafting a development framework for academic administration excellence in opportunity expansion schools under the Office of Maha Sarakham Primary Educational Service Area 2, followed by an evaluation of the framework by 10 experts. The research instruments include questionnaires, interviews, and assessment forms. The statistical methods used for data analysis include mean, standard deviation, and the necessary needs index.

The research findings revealed that: 1. Current and Desirable Conditions: The current state of academic administration was rated at a medium level. The desirable state was rated at the highest level. The ranking of essential needs, from highest to lowest, was as follows: 1. School curriculum development 2. Development and promotion of learning resources 3. Educational supervision 4. Assessment and evaluation 5. Improvement of learning processes 6. Development of media, innovation, and

technology. 2. Guidelines for Achieving Academic Administration : The developed guidelines consist of 6 components with 42 specific approaches: School Curriculum Development (7 approaches) Learning Process Development (7 approaches) Assessment and Evaluation (7 approaches) Development and Promotion of Learning Resources (7 approaches) Educational Supervision (7 approaches) Development of Innovation and Technology (7 approaches) The evaluation of these guidelines by experts found that the guidelines were highly appropriate and feasible, with the overall rating being at the highest and high levels, respectively.

Keywords : Guideline Development; Academic Administration; Opportunity Expansion

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาบุคคลและสังคม มุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้และการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรัฐบาลให้ความสำคัญสูงสุด เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม ที่สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สิ่งสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณลักษณะของผู้เรียน คือ การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาการศึกษาทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เช่น ครูผู้สอน งบประมาณ สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยีทางการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการและด้านบุคลากร โดยต้องมีทักษะในการสื่อสาร จูงใจ และประสานงานกับทุกฝ่ายเพื่อให้การบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ (กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ, 2554) แม้จะมีความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาและเพิ่มคุณภาพของระบบการศึกษา แต่ประเทศไทยยังคงประสบปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาในหลายระดับ เช่น ผลการทดสอบ O-NET และ PISA ของนักเรียนไทยยังอยู่ในระดับต่ำ สาเหตุหนึ่งมาจากกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการจำเนื้อหา มากกว่าการพัฒนาทักษะที่สำคัญ การกระจายครูและสื่อการเรียนการสอนไปยังพื้นที่ห่างไกลยังไม่ทั่วถึง อีกทั้งการจัดหลักสูตรบางส่วนไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) การขยายโอกาสทางการศึกษาจึงมีความสำคัญในการแก้ไขปัญหา โดยการสนับสนุนให้โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลได้รับการพัฒนาและมีโอกาสในการเรียนที่มีคุณภาพ ในขณะเดียวกันก็ต้องลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้ผู้เรียนในทุกพื้นที่สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีมาตรฐานเดียวกัน การพัฒนาการศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่ผ่านมา ยังประสบปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดความพร้อมทางด้านปัจจัย เช่น ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน มีครูไม่ครบชั้นเรียน ครูสอนไม่ตรงสาขาวิชาเอก รวมถึง

ปัญหาของสถานศึกษาและบุคลากรภายในสถานศึกษา ส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาและส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นงานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่วนด้านบุคลากรทางการศึกษาควรมีการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความสามารถในการจัดประสบการณ์และกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามหลักสูตรกำหนด โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตลอดจนเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการบริหารงานบุคคลให้เอื้อต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียนตามความต้องการของสถานศึกษาอย่างแท้จริง และใช้มาตรการจูงใจเพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกระดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2, 2564)

จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพราะเล็งเห็นว่าในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพโรงเรียนขยายโอกาสตามแนวทางที่กล่าวถึง จะสามารถส่งผลให้มีการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดีขึ้น เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความตระหนัก มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพโรงเรียนขยายโอกาสมาก สามารถดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพรวมทั้งสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3.2 ได้แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประชากร

ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 48 คน ครู จำนวน 762 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 253 ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่ และมอร์แกน (บุญชมศรีสะอาด, 2556) จากนั้นทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 16 คน และครูผู้สอน จำนวน 237 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามอัตราส่วนโรงเรียนแต่ละขนาดในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .60 ถึง 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพปัจจุบันอยู่ระหว่าง .64 ถึง .89 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ระหว่าง .50 ถึง .85 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) พบว่า สภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99 และสภาพที่พึงประสงค์มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98

การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำโดยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ขอความอนุเคราะห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในการเข้าดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัด เพื่อเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ขอหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ส่งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยแนบซองเปล่าพร้อมติดแสตมป์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่กลุ่มตัวอย่างในการส่งแบบสอบถามกลับคืน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ส่งแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยจะดำเนินการไปเก็บคืนจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อดำเนินการและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการตั้งข้อคำถาม ในแบบสัมภาษณ์ ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำโดยนำข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 มาวิเคราะห์หาค่าความถี่ และร้อยละ และนำข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 ไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยการนำข้อมูลของผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Corrected Item - total Correlation) ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ค่าดัชนีของความสอดคล้อง (IOC) และค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI)

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์ แนวทางการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จากโรงเรียนขยายโอกาส และเป็นโรงเรียนต้นแบบที่ผ่านการรับรองการประกันคุณภาพภายนอก จากสำนักงาน

รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานสูงกว่าระดับประเทศ และมีแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการ ผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศด้านวิชาการ (Best Practice) ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 6 คน จากโรงเรียนขยายโอกาส 3 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสัมภาษณ์ เพื่อหาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปในการสัมภาษณ์ โดยถามในประเด็นดังนี้ คือ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ประสบการณ์ทำงาน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมีคำถาม 6 ด้านตามองค์ประกอบของกรอบแนวคิดครอบคลุมการศึกษหาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ เริ่มจากศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 6 ด้าน จากนั้นสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ให้ครอบคลุมการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับจริง เพื่อนำไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อการศึกษาค้นคว้าพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อหาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้างานวิชาการ จากสถานศึกษาที่เป็นเลิศ ทางด้านการบริหารวิชาการ จำนวน 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ออกเป็นหมวดหมู่ แล้วมาสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ และสร้างบทสรุปโดยการจัดลำดับตามองค์ประกอบหลักของการบริหารงานวิชาการ และเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

2) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะแนวทางการบริหารงานวิชาการ การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างโดยศึกษาหลักการวิธีการสร้างแบบประเมิน และวิธีการประเมินสร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ให้มีประเด็นครอบคลุมประเด็นการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของ

โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กำหนดค่าระดับแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แล้วนำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่ปรับปรุงแก้ไขเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีสอดคล้อง จากนั้นนำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งเพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินต่อไป การเก็บข้อมูลจากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยทาการนัดหมายเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 และนำร่างการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส พร้อมกับแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ให้กับผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน และรวบรวมแบบประเมินคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการบริหารงานวิชาการ และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

การบริหารงานวิชาการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.44	0.92	ปานกลาง	4.60	0.55	มากที่สุด
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.54	0.84	มาก	4.62	0.55	มากที่สุด
3. การวัดผลและประเมินผล	3.50	0.92	ปานกลาง	4.58	0.56	มากที่สุด
4. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	3.42	0.84	ปานกลาง	4.56	0.52	มากที่สุด
5. การนิเทศการศึกษา	3.46	0.80	ปานกลาง	4.53	0.55	มากที่สุด
6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี	3.49	0.85	ปานกลาง	4.54	0.56	มากที่สุด
โดยรวม	3.48	0.86	ปานกลาง	4.57	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก คือ คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ส่วนด้านอื่นอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{modified}$) การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{modified}$) การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

การบริหารงานวิชาการ	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (I)	$PNI_{modified}$ (I-D)/D	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.44	4.60	0.337	1
2. การพัฒนาระบบการเรียนรู้	3.54	4.62	0.305	5
3. การวัดผลและประเมินผล	3.50	4.58	0.308	4
4. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	3.42	4.56	0.332	2
5. การนิเทศการศึกษา	3.46	4.53	0.309	3
6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี	3.49	4.54	0.301	6

จากตารางที่ 2 เรียงตามลำดับความ ต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.337$) ลำดับที่ 2 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.332$) ลำดับที่ 3 การนิเทศการศึกษา ($PNI_{modified} = 0.309$) ลำดับที่ 4 การวัดผลและประเมินผล ($PNI_{modified} = 0.308$) ลำดับที่ 5 การพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.305$) และลำดับ 6 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ($PNI_{modified} = 0.301$)

5.2 สังเคราะห์การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จากผลการศึกษาเอกสารและผลการศึกษาข้อมูลโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ทั้ง 3 โรงเรียน

ขอบข่ายงานวิชาการ	แนวทางทางการบริหารงานวิชาการ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	1.1 ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำด้านวิชาการและกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตร 1.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาและแนวโน้มของการศึกษาเพื่อออกแบบหลักสูตรให้เหมาะสม 1.3 โรงเรียนต้องออกแบบหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน 1.4 ครู และบุคลากรทางการศึกษาต้องเข้าใจและสามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ 1.5 ผู้บริหารสร้างกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่เปิดกว้าง ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วม 1.6 ครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้ข้อมูลจากการประเมินหลักสูตรเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน 1.7 ผลลัพธ์ของหลักสูตรต้องสามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	2.1 โรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ครูและนักเรียนมีส่วนร่วม 2.2 โรงเรียนมีการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดมีความทันสมัย และเน้นการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย 2.3 โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินและออกแบบการเรียนรู้ของตนเอง 2.4 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูออกแบบแผนการสอนที่ยืดหยุ่นและสร้างสรรค์ 2.5 โรงเรียนกำหนดแนวทางการเรียนการสอนที่สามารถนำไปใช้ได้จริง 2.6 โรงเรียนส่งเสริมให้ใช้ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อวิเคราะห์และพัฒนการเรียนรู้ 2.7 ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการคิดและทักษะชีวิต ตามเป้าหมายของหลักสูตร
3. ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.1 ผู้บริหารสร้างความเข้าใจในการประเมินผลตามเป้าหมายของโรงเรียน 3.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการวิเคราะห์ผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้นและมีคุณภาพยิ่งขึ้น 3.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้เครื่องมือวัดผล ประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล 3.4 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครู พัฒนาเครื่องมือวัดผล ประเมินผลที่หลากหลายและมีคุณภาพ

ขอบข่ายงานวิชาการ	แนวทางทางการบริหารงานวิชาการ
	3.5 โรงเรียนกำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการวัด 3.6 ครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้ข้อมูลจากการวัดผล ในการจัดการชั้นเรียน 3.7 ระบบวัดผลช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์
4. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.1 โรงเรียนส่งเสริมให้ มีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและเข้าถึงได้ง่าย 4.2 โรงเรียนมีการสำรวจ และจัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน และชุมชนท้องถิ่น 4.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในชุมชนและองค์กรภายนอก 4.4 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรทางการศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานภายนอก 4.5 โรงเรียนใช้เทคโนโลยี สร้างฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ให้เป็นศูนย์กลางการศึกษา 4.6 โรงเรียนมีการจัดเก็บข้อมูล และเผยแพร่ผลลัพธ์ของการใช้แหล่งเรียนรู้ 4.7 ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	5.1 ผู้บริหารสนับสนุนให้การนิเทศ ใช้หลักกัลยาณมิตรเพื่อสร้างความร่วมมือ 5.2 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาร่วมวางแผนการนิเทศการศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ของโรงเรียน 5.3 การนิเทศมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีที่สุดแก่ผู้เรียน 5.4 ผู้บริหารส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและการนิเทศ 5.5 โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การปฏิบัติงาน ในสถานศึกษาและเครือข่ายการนิเทศ 5.6 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีการติดตามและประเมินผลกระบวนการสอนและผลการเรียนรู้ของนักเรียน 5.7 การนิเทศส่งผลให้ครูพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้ดีขึ้น
6. ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี	6.1 ผู้บริหารสนับสนุนการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยี ของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถใช้สื่อและนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบข่ายงานวิชาการ	แนวทางทางการบริหารงานวิชาการ
	6.2 โรงเรียนมีแผนการพัฒนาพัฒนาและใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในการเรียนการสอน 6.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ที่เหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้เรียน 6.4 ผู้บริหารส่งเสริมการทำงานร่วมกันของครูในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ที่เหมาะสมกับการใช้เทคโนโลยี 6.5 กระบวนการพัฒนาสื่อและและนวัตกรรมต้องสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสอน 6.6 โรงเรียนมีการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการสร้างสรรค์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมและค่านิยมที่ดี 6.7 การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มาก นำผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางมาปรับปรุง ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จนได้แนวทางการบริหารงานวิชาการที่สมบูรณ์

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถาน สถานศึกษา จึงมีความพยายามนำการบริหารงานวิชาการมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น โดยการสร้างเครือข่าย และเปิดโอกาส ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และนำมาสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรินทร์ ปะนามะเก (2558) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเพ็ญพักตร์ มิ่ง

วงศธรรม (2560) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัย พบว่าสภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลนั้นโรงเรียนมีการวิเคราะห์หลักสูตรก่อนนำไปจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการนิเทศติดตามและพัฒนาครูด้านการวัดผลประเมินผลให้ได้มาตรฐานและเป็นระบบมีการร่วมกันวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อตัดสินผลการเรียนไปในทางเดียวกัน และนำผลการวัดและประเมินผลมาพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน เช่นเดียวกับ วารุณี ภาวงศ์ (2566) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

6.2 จากผลการศึกษาพบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เห็นความสำคัญ ของการบริหารงานวิชาการอันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาตามขอบข่ายภารกิจด้านวิชาการ ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและการจัดการศึกษาของประเทศตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ผู้บริหารโรงเรียนและครูสอนทุกคนล้วนมีความตระหนักและความคาดหวังกับงานวิชาการโดยทุกคนในโรงเรียนมีความต้องการให้โรงเรียนของตนเองนั้นมีความสามารถและเป็นเลิศในด้านวิชาการ ซึ่งในแต่ละปี งานวิชาการมีการแข่งขันทางด้านทักษะต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาครูและนักเรียนมีความมุ่งมั่น ในการพัฒนางานดังกล่าวร่วมกัน การวิจัยในครั้งนี้ได้สอดคล้องกับกับชนิสรา ชุมวงศ์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 สภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และงานวิจัยของนุชเรศ คำดีบุญ (2564) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานีเขต 4 ผลการวิจัยพบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานีเขต 4 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

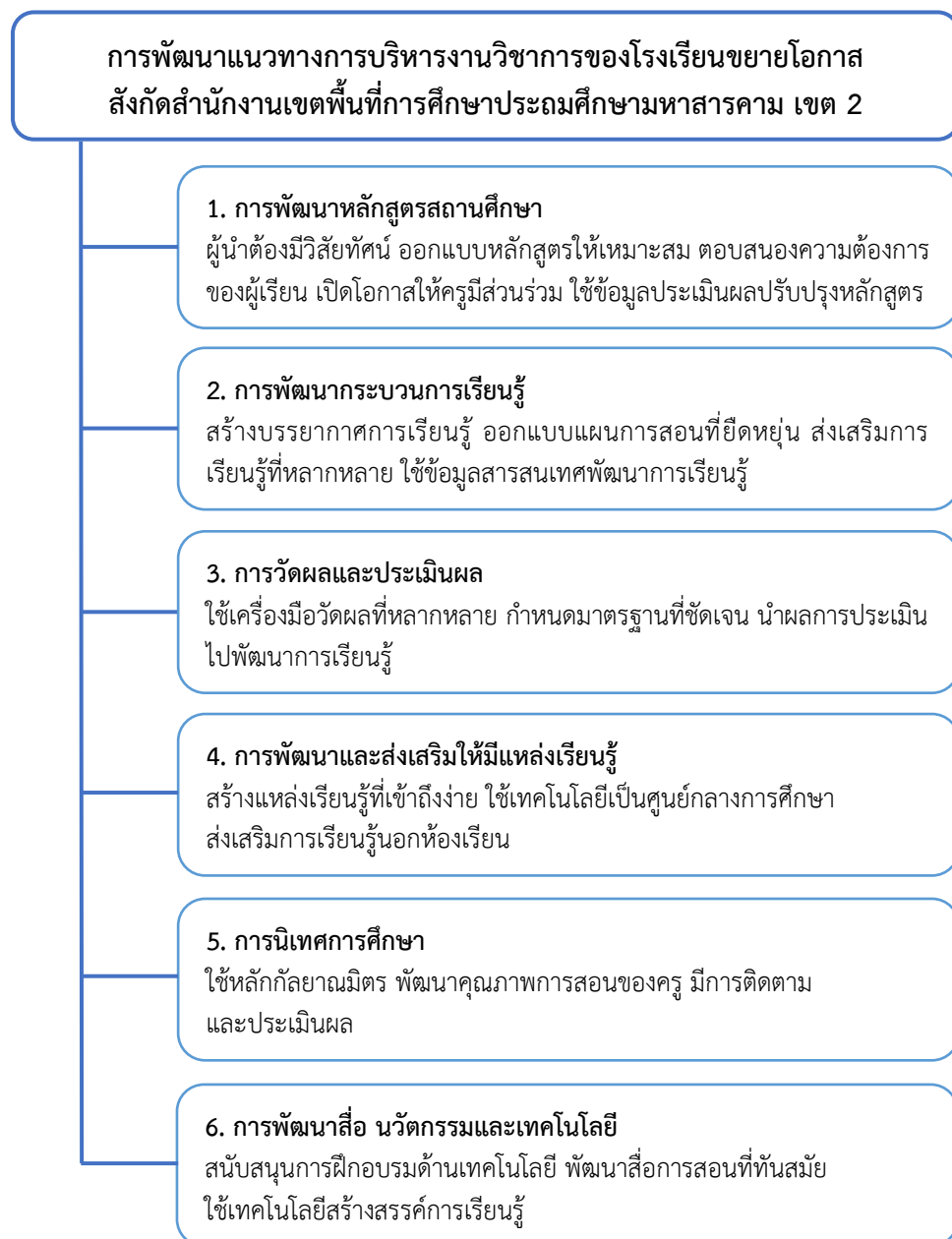
6.3 จากการวิเคราะห์เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นพบว่า ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ลำดับที่ 2 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

ลำดับที่ 3 การนิเทศการศึกษา ลำดับที่ 4 การวัดผลและประเมินผล ลำดับที่ 5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และลำดับ 6 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี กล่าวได้ว่า โรงเรียนมีปัญหาและต้องการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามากที่สุดตามที่กล่าวข้างต้นอาจเพราะด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นตัวกำหนดให้เกิดกระบวนการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนา และใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สอดคล้องกับชีโรบล วรรณธนะ (2562) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียน การสอนการวางแผนงานวิชาการและการวัดผลและประเมินผล และสอดคล้องกับวารุณี ภาวรงค์ (2566) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การนิเทศการศึกษา การวัดผลและประเมินผล การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

6.4 จากผลการศึกษาพบว่าการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อการพัฒนาแนวการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 6 ด้าน 42 แนวทาง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและมากตามลำดับ สอดคล้องกับ พิชญพิชา จันทา (2563) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก พบแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานควบคู่กับหลักสูตรสถานศึกษาที่มีอยู่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยตรงตามจุดประสงค์และเนื้อหาสาระสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีการประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและประเมินตามสภาพจริง ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษามีการใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมถึงจรรยาภรณ์ ภูกลาง (2564) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 1 พบว่าแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผล การเรียนการสอนโดยเน้นความแตกต่างรายบุคคล สถานศึกษามีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ และมีการติดตามเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยค้นพบองค์ประกอบของทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 โรงเรียนขยายโอกาส ควรนำแนวทางการบริหารงานวิชาการที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ใน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการนิเทศการศึกษาไปปรับและประยุกต์ใช้ตาม บริบทโรงเรียนของตนเอง

8.1.2 หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำแนวทางการบริหารงานวิชาการจากการวิจัยครั้งนี้ ไปศึกษารายละเอียดและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมาย

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ไปปรับใช้สามารถกำหนด วิสัยทัศน์ และเป้าหมายในการดำเนินงานวิชาการและจัดทำแผนงาน โครงการให้สอดคล้องกับ ข้อเสนอแนะทางในครั้งนี

8.2.2 ในการพัฒนางานตามแนวทางการบริหารงานวิชาการ ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละงาน โดยคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ความถนัดให้เหมาะสมกับงาน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบ

8.3.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาส

8.3.3 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษากลยุทธ์ ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2554). การบริหารงานวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- จรรยาภรณ์ ภูกลาง. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ชีโรบล วรรณธนะ. (2562). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียน
วิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- นุชเรศ คำดีบุญ. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพ็ญพักตร์ มิ่งวงศ์ธรรม. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา.
คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัชรินทร์ ปะนามะเก. (2558). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วารุณี ภาวงศ์. (2556). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค
ดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปี
งบประมาณ 2564. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม
เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน
การศึกษาระดับปฐมวัยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์
การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). สภาวะการณ์ทางการศึกษาไทยในเวทีโลก ปี 2564.
กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุพจน์ ยะปะพันธ์. (2566). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.